وتار

حەمەسەعید حەسەن

پیاو نییە پێویستی بە سۆزی ژن نەبێت

(کە دەنووسم دڵم فراوانتر دەبێت
و ئەوە نووسینە لێ ناگەڕێت
هاوسەنگیم تێک بچێت، بۆیە ئەوە
ئەوپەڕی بەدبەختییە،
توانای نووسینم نەمێنێت. جاری وا
هەیە، بیرێکم بۆ دێت کە دەمەوێت
بینووسم،
بزر دەبێت، ئیدی وەک تینوویەکم لێ دێت
لە بیابانێکدا دوای سەراب کەوتبێت.
تۆ بڵێیت منیش وەک هەمەنگوای کە
توانای نووسینم نەما، خۆم بکوژم؟)(*)

(لە بیرەوەرییەکانی ناجی عەبدولسەمەدەوە کە یەکێکە لە کارەکتەرەکانی ڕۆمانی شیکاگۆ.)

شیعر و ڕۆمانی جوان وەک نەخشی سەر بەرد لە یادەوەریماندا دەمێننەوە. کارەکتەری ڕۆمانی جوان، ناوبانگێک پەیدا دەکات، مەگەر بە دەگمەن کەسایەتییەکی ڕاستەقینە، ئەوەندە ناودار ببێت. نووسەری مەزن، ئەو کەسە نییە چەند ڕۆمانێکی بڵاو کردبێتەوە، کەسێکە ڕێ بۆ مرۆڤایەتی ڕۆشن دەکاتەوە، کەسێکە دەشێت لە چەند بوارێکدا بلیمەت بێت، کەسێکە وەک سارتەر کە جێدەستی وێڕای فەلسەفە، لە بوارەکانی نووسینی ڕۆمان، ڕەخنەی ئەدەبی و دەقی شانۆییشدا دیار بوو.

شیکاگۆ دووەمین ڕۆمانی (عەلاء ئەسوانی)یە کە دەیخوێنمەوە، ئاخر پێشتر (باڵاخانەی یەعقووبیان)ی ویم خوێندبووەوە.

ئەسوانی تەنیا ئەو دوو ڕۆمانەی نووسیوە، بالآخانەی یەعقووبیان وێڕای ئەوەی ڕۆمانێکی جوان بوو، هێندە بوێرانە نووسرابوو خوێنەری تووشی سەرسووڕمان دەکرد، وەلێ بالآی شیکاگۆ لە بالآخانەی یەعقووبیان بڵندترە. **ئەسوانی شیکاگۆی هێندە بوێرانە نووسیوە، خوێنەر نەک هەر سەرسام، بەڵکوو ئەوقیش دەکات. بێ هیچ دوودڵییەک هەر چی نووسەرانی دیکە بە بڤە و حەرامی دەزانن، ئەو لە شیکاگۆدا بەسەریان دەکاتەوە و دەیانداتە بەر ڕۆژی ڕووناک.** هاوزەمان هێندە بوێرانە و هونەرییانە باسی لە سێکس، دەسەڵات و ئایین کردووە، زێدەگۆیی نییە ئەگەر بڵێم، لە هەموو نووسەرانی عەرەبی تێپەڕاندووە.

زۆر لە نووسەران بە هۆی یەکەمین ڕۆمانیانەوە ناوبانگ پەیدا دەکەن و ئیدی هەر چی دەکەن، ڕۆمانێکی دیکەیان پێ نانووسرێت، ئەوەندەی یەکەمین ڕۆمانیان دەنگ بداتەوە. ئەو ڕێسایە ئەسوانی ناگرێتەوە، ئاخر ئەو دووەمین ڕۆمانیشی نەک هەر هێندەی ئەوەی یەکەمی بایەخی هەیە، بەڵکوو دەتوانم بڵێم لە شیکاگۆدا لە بالآخانەی یەعقووبیانی تێپەڕاندووە.

ئەوی ڕۆمانی شیکاگۆ بخوێنێتەوە، پێی ئاسایی دەبێت کە لە ماوەی شەش مانگدا، هەشت جار چاپ کراوەتەوە، ئاخر ڕۆمانێکە بە هەق شیاوی خوێندنەوە و بەردەوام لە چاپدانەوەیە. ڕۆمانێکە کە لە خوێندنەوەی بوومەوە، خۆزگەم خواست، ڕۆماننووسانی کوردیش فێر ببوونایە وەک عەلاء ئەسوانی بنووسن. ڕۆمانێکە ئەگەر چی چوارسەد و پەنجا ڕووپەل دەبێت، وەلێ کە دەست بە خوێندنەوەی دەکەیت، پێت خۆشە تا تەواوکردنی، دەستی لێ هەڵنەگرێت، ڕۆمانێکی هێندە خوێنشیرین و سەرنجڕاکێشە، ئەگەر چاو توانای خواردنی هەبووایە، ئارامی نەدەگرت بیخوێنێتەوە، دەیخوارد.

عەلاء ئەسوانی لە ڕۆمانی بالآخانەی یەعقووبیاندا، باسی سێکس دەکات، تەنانەت سێکسی نێوان نێر و نێریش، لە شیکاگۆ تەنیا باس لە سێکسی نێوان نێر و مێ دەکات، وەلێ باسکردنێک باسی دەکات، خوێنەر وا هەست دەکات، شیعرێکی جوان دەخوێنێتەوە، بۆ تاقەڕستەیەکیش نەهاتووە، بە شێوازێکی هەرزان، بۆ ختووکەدان و بزواندنی خوێنەر هانا بۆ بەسەرکردنەوەی سێکس ببات. کاتێک کارەکتەرەکانی ڕووت و قووت دەکاتەوە و بە هاونوێنی نیشانیان دەدات، ئەوەی خوێنەر بە ڕۆمانەکەوە دەبەستێتەوە، لایەنی هونەریی ڕۆمانەکەیە، نەک سێکسی نێوان کارەکتەرەکان. **هەست دەکەیت ئەو سێکسەی ڕۆماننوس باسی دەکات، سێکسە لە نێوان دوو ئینساندا، سێکسێک کە پرۆسەیەکی تەواو ئینسانییە**

و زادی یەکدی ناسین و خۆشەویستییە، نەک لەو جۆرە سێکسەی لەنێو هەندێک ڕۆمانی بێبەهادا هەیە و هەر لە سێکسی نێو ئاژەڵان دەچێت. ئەوە تەنیا داوێکە ئێرۆتیکا لە پۆرنۆگرافی جیا دەکاتەوە، ئەسوانی ئەو داوەی لەبەر چاو گرتووە و ئەدەبێک دەنووسێت، ئەگەر چی تژییە لە ئێرۆتیکا، وەلێ مۆرکی پۆرنۆگرافیی پێوە نییە.

شوێن لە ڕۆمانەکەدا شاری شیکاگۆیە، وەلێ چونکە زۆربەی کارەکتەرەکان میسرین، نووسەر توانیویەتی هاوزەمان کۆمەڵگەی میسر و ئەمریکایش بداتە بەر ڕووناکی. ڕۆمانەکە ئەگەر چی وەک هەر ڕۆمانێکی دیکە، زادەی خەیاڵە، وەلێ هێندە ڕاستگۆیانە نووسراوە، خوێنەر قەت بڕوا ناکات، ئەوەی دەیخوێنێتەوە ڕۆمانە، بەڵکوو بە واقیعی تێدەگات، واقیعێکی ڕاستەقینە کە ژیانی لێ دەتکێت، واقیعێک کە خوێنەر بە گەرمی بەشدارە لە سەرهەڵدان و گەشەسەندنی ڕووداوەکانیدا.

لە ڕێی شیکاگۆوە تێدەگەیت، پێوەندییە کۆمەڵایەتییەکان چ لە میسر و چ لە ئەمریکا، چەند نائینسانین، هەست دەکەیت، ئەوی هەنووکە لە میسر ڕوو دەدات، نزیکەی هەر ئەوەیە کە لە سایەی بەعسدا لە عێراق ڕووی دەدا. هەست دەکەیت هەموو ئەو جۆرە ئازاردان و ئەشکەنجانەی لە زیندانەکانی بەعسدا هەبوون، لە زیندانەکانی میسریشدا هەن. **هەست دەکەیت دەسەڵات لە ئەمریکا، دۆستی ئەو دەسەڵاتانەیە کە قازانجی دەپارێزن بە چاوپۆشین لەوەی چۆن لەگەڵ میللەتی خۆیاندا هەڵسوکەوت دەکەن.** هەست دەکەیت، ئایینی ئیسلام لەبەر هەر هۆکارێک دابەزی بێت، پیاوی دەسەڵاتداری خۆ بە موسڵمان زان، لە پێناوی بە کۆیلەکردنی ژن و لە بەرژەوەندیی خۆی دەیخاتە گەڕ.

نووسەر ئەگەر چی میسرییەکی قاهیرەنشینە، وەلێ هێندە بەسەر ئیشەکەیدا زاڵە کە باس لە دیرۆک و هەنووکەی شیکاگۆ دەکات، خوێنەر وای بۆ دەچیت عەلا ئەسوانی ئەمریکاییەکی شیکاگۆنشینە. تەنانەت ئەگەر ئەمریکاییەک هەموو ژیانیشی لە شیکاگۆدا بەسەر بردبێت، بە هۆی ڕۆمانی شیکاگۆوە، ئێستا و مێژووی شارەکەی خۆی باشتر دەناسێت. نووسەر هێندە بە لێزانییەوە، ڕووداوەکانی چنیوە و کەسایەتییەکانی هەڵبژاردووە و شوێنەکانی دەستنیشان کردووە، خوێنەر متمانەی تەواو بە هەموو بەسەرهاتەکان دەکات و هەموو کارەکتەرەکانیش بە کەسایەتیی ڕاستەقینە دەزانێت.

نووسەر لە دەرگای هەر باسێک دەدات، هێندە تێیدا شارەزایە، هەر دەڵێیت پسپۆڕی ئەو بوارەیە، وەلێ هەمیشە ئەوەی لە بیرە، کە سەرقاڵی نووسینی ڕۆمانە، نەک لێکۆڵینەوەی زانستی. نووسەر ئەگەر چی دۆکتۆری جەستەیە، کەچی هێندەی

سایکۆلۆجیکێک، شارەزای دەروونی ئینسانە، هێندەی ئیسلامناسێک شارەزای ئایینی ئیسلامە و هێندەی کۆمەڵناسێک شارەزای کۆمەڵگەیە، ئیدی کۆمەڵگەی میسر بێت یان هی ئەمریکا، بە جۆرێکیش لایەنە سیاسییەکان دەناسێت، کادیرە پێشکەوتووەکانی ئەو لایەنانە، شتی تازەی سەبارەت لایەنەکانی خۆیان، لێوە فێر دەبن. کە باسی دەزگاکانی سەر بە دەوڵەتیش دەکات، ئەوەندە شارەزایە بەرپرسی یەکەمی ئەو دەزگایانە ئێرەیی پێ دەبەن.

لایەنێکی جوانی ڕۆمانەکە ئەوەیە، نووسەر بۆ گێڕانەوەی ڕووداوەکان و گەیاندنیان بە کۆتاییەکی کراوە، پشتی بە تەکنیکگەلێک بەستووە، کە خوێنەر تا ئاستی شەیدابوون، بە ڕۆمانەکەوە دەبەستنەوە. ئەسوانی نەهاتووە پشت بەو شێوازی گێڕانەوەیە ببەستێت کە زنجیرەی کرۆنۆلۆجیک ڕەچاو دەکات، بەڵکوو هاتووە کاتی لەتوپەت و پاش و پێش خستووە و ناوبەناو بیرەوەرییەکانی یەکێک لە کارەکتەرە گرنگەکانی ڕۆمانەکەیشی لەگەڵ ڕووداوەکاندا گونجاندووە. ڕۆمانەکە لە دەوری یەک قارەمان ناسووڕێتەوە، بەڵکوو هەموو کارەکتەرەکان، بە کۆمەڵ قارەمانی ڕۆمانەکەن.

ڕاسیزم چییە؟ ئەوەیە کە پێمان وابێت، ئەوە ڕەگەزە، توانا و ڕەوتاری ئەم و ئەو دیاری دەکات. ئەوەیە پێمان وابێت، ئەوی لە خۆمان نەبێت، ئینسان نییە، یان هیچ نەبێت، ئینسانێکی نزمترە لە ئێمە. ئەوە بۆیە پێستسپییەکان کە بڕوای تەواویشیان بە حەزرەتی مەسیحی سیمبۆلی لێبوردەیی هەبوو، بەو ئاسانییەی ئاویان دەخواردەوە، هیندییە سوورەکانیشیان دەکوشت، ئەوە بۆیە تا حاڵی حازریش، ڕاسیستەکان، بە چاوێکی نزم سەرنجی ڕەشپێستان دەدەن. لە ئەمریکا، ڕێ کەوتووە کە پێستسپییەک، پێستڕەشێکی کوشتووە، پۆلیس خۆی لێ نەبان کردووە، لە میسریش کە موسڵمانێک قیبتییەکی کوشتووە، پۆلیس گوێی خۆی لێ خەواندووە!

بە هۆی ڕۆمانی شیکاگۆوە کە کارکتەرەکانی خوێندکاری خوێندنی باڵای زانکۆی شیکاگۆن، خوێنەر فێر دەبێت کە لە ئیسلامدا ڕێسایەکی بەناوبانگ هەیە، دەڵێت: (لە ناچاریدا هەندێک حەرامیش حەڵاڵە.) ئەگەر موسڵمانیت، ملکەچی دەسەڵاتدار بە، با زاڵمیش بێت، ئاخر بۆ ئوممەتی ئیسلام ئەوەیان باشترە بەرگەی زوڵم بگریت، وەک لەوەی بە گژ دەسەڵاتداری زاڵمدا بچیتەوە. ل١٣١ لە کن وەهابییەکان کە کەس هێندەی وان، شاردنەوەی جەستەی ژنی بە توندی نەگرتووە، یاخیبوون لە دەسەڵاتداری موسڵمان با زاڵمیش بێت، حەرامە.ل٣٨١ وەلێ ڕاستییەکەی ئەوە لوتکەی جیهادە، ئەگەر ڕووبەڕوو

حەقیقەت بە دەسەڵاتدارێکی زاڵم بڵێیت.ل٤٢٩ (چەرچڵ)یش دەیگوت: (هەموو میللەتێک ئەو دەسەڵاتەی بە نسێب دەبێت کە پڕ بە پێستییەتی.) وەلێ ئەوە تێڕوانینێکی چەوتە، ئاخر میللەت نییە دووچاری چەوساندنەوە نەبووبێت.

(بە قسەی شیرینی پیاو کە خەیاڵی تەنیا لای جەستەی ژنە، فریو مەخۆ! جەستەت ئاوڕووی خۆت و باوکتە، جەستەت شکۆمەندیی هەموومانە، ئەگەر ڕێزت لێ نەگرت، تا ماوین سەرشۆڕ دەبین. جەستەت ڕاسپاردەی خودایە لای تۆ، دەبێت بە پاکژی بیبەخشییە ئەو پیاوەی دەتخوازێت. پیاو ژنێک ناهێنێت کە بە جەستەی شاد بووبێت، پیاو نە ڕێزی ژنی شل دەگرێت و نە متمانەی پێ دەکات.) ئەمە مۆچیاریی دایکێکە بۆ کچەکەی.ل٢٢٧ تەڵاقدراو ژنێکە نەیتوانیوە وا بکات، پیاوەکەی لە کیس نەچێت، ژنێکە نوقمی بزربوون و خەفەت، ئافرەتێکە کچێنیی لە دەست داوە و هیچی نییە تا لە کیسی بچێت، ژنێکە هەموو پیاوێک مرخی لێ خۆش کردووە، ژنێکە مایەی بەزەیی پێدا هاتنەوەیە و دەیان تۆمەتی دوا دەخرێت.ل٢٥٥ ئەمەیش تێڕوانینی کۆمەڵگەی ئیسلامییە بۆ ژنی تەڵاقدراو.

بە هۆی ڕۆمانی شیکاگۆوە، ئاشنای ئەوە دەبین کە بەشێکی زۆر لە پیاوانی عەرەب سووک سەیری ژن دەکەن، ئەوەتا دەڵێن: (نیشانەکانی گەوجییەتی سیانن: گەمەکردن لەگەڵ شێردا، خواردنەوەی ژار بە مەبەستی تاقیکردنەوە و درکاندنی نهێنی لای ژن.)ل١٥٢ بە ڕاست کامیان ئاوڕوومەندترن؟ ئەو ژنانەی لە پێناوی دابینکردنی بژێویی منداڵەکانیاندا سێکس دەفرۆشن، یان ئەو پیاوانەی لە پێناوی دەستگرتن بەسەر سەرچاوەکانی نەوت و فرۆشتنی چەکدا، شەڕ دەنێنەوە؟ شەڕێک کە گیانی هەزاران بێتاوان دروێنە دەکات! یەکێک لە کارەکتەرەکانی ڕۆمانەکە کە مامۆستای خوێندنی باڵایە، دەڵێت: (شارستانیی خۆرئاوا زادەی خەباتی کەسانی خاوێن و دڵسۆز و مەزنە، وەلێ ڕژێمی سەرمایەداری بوو بە خێر و بەسەر کەسانی گەوج و گەندەڵی وەک جۆرج بوش و دیک چینیدا باری.)ل٢٠٠ کەچی دەسەڵاتدارانی عەرەب پێیان وایە: (ئەو دەسەڵاتدارەی دژایەتی ئەمریکا بکات، وەک ئەو گەوجە وایە کە سەری دەخاتە ناو دەمی شێرەوە.)ل٤١٨

لە ڕۆمانی شیکاگۆدا، بەرەو ڕووی ڕستە و پەرەگرافی وا دەبینەوە کە ئەستەمە لە بیرمان بچنەوە، لەوانە: (ئامار ڕێگەیەکی ڕاستگۆیانە بۆ بینینی جیهان، ئامار زانستی لۆگیکە لە سەروەختی فریندا بە هەردوو باڵی خەیاڵ و ژمارە.)ل١٨٥ یان: (ژیان لە ئەمریکا، وەک میوەی خێوەتە شووشەییەکان وایە، جوان و گەورەیە، وەلێ بێتامە.) یان: (دڵی نەشتەرکاری ڕاستەقینە لە دڵی شێر و چاوی لە چاوی هەڵۆ و پەنجەی لە قامکی

ژەنیاری پیانۆ دەچێت.) ل٢٤٥ یان: (ئەوانەی لە بەردەم هەڕەشەی مەرگدان، ئارەزوویان بۆ سێکس بەجۆشترە و لە جووتبوون تێر نابن.) ل٣٠٥

سەبارەت بە (ژیانی سێکسی)یش لە ڕۆمانەکەدا زانیارییەکی زۆر هەیە، وەک: تا ساڵی ١٩٧٨یش وا دەزانرا، چووزرە ڕێواسەکە هەستناکترین شوێنی ژنە، وەلێ لەوە بە دواوە، بیری و ویلبز کە دوو زانا بوون، سەلماندیان کە لە دیواری پێشەوەی (زێ)دا، شوێنێک هەیە کە بە خاڵی جی g. spot ناسراوە، هەستناکترین جێی ژنە.ل٣٢٩ یان: (ئەگەر یەکسەر دوای ئۆرگازم حەزت کرد لەو ژنەی هاونوێنیت لەگەڵدا کردووە، دوور بکەویەوە، ئەوە نیشانەیە بۆ ئەوەی ئەو ژنەت خۆش ناوێت. پێچەوانەکەیشی ڕاستە، گەر دوای ئۆرگازمیش هەر پێت خۆش بوو، دەست لە ملانی بیت، ئەوە نیشانەیە بۆ ئەوەی خۆشت دەوێت.)ل٣٤٦ سەبارەت بە خواردنەوەیش دەنووسێت: بۆ ئەوەی لەو ژانەسەری بە هۆی خواردنەوەی دوێنێوە تووشت بووە، ڕزگارت ببێت، ئەمڕۆ یەک دوو پێک بخۆرەوە! ئەوە نییە ئەبو نەوواس دەڵێت: (بەو دەرمانە چارەسەرم بکە کە خۆی دەردە.) ئەو یەک دوو پێکەی ئەمڕۆ تەنیا ژانەسەرەکەت لە کۆڵ ناکاتەوە، بەڵکوو کاریگەرییەتی شەرابەکەی دوێنێیش دەژێنێتەوە.

هەموو شارێک پڕە لە ناکۆکی، (ئەوی شیکاگۆ لە شارەکانی دیکە جیا دەکاتەوە، ئەوەیە هەمیشە ناکۆکییەکان لە لەوێ دەگەنە لوتکە.) شیکاگۆ ڕۆمانێکە کە لە خوێندنەوەی دەبیتەوە، هەست دەکەیت ئینسانێکی جوانتری لەو ئینسانەی کە پێش خوێندنەوەی ڕۆمانەکە هەبوویت. هەست دەکەیت مەبەستی ئینسان لە داهێنانی ئایین، زاڵبوون بووە بەسەر ترسدا. هەست دەکەیت نیشتمان ئەو تاقە ژنەیە ئەگەر نائومێدیشمان بکات، تەنانەت ئەگەر ناپاکیشمان لێ بکات، هەر خۆشمان دەوێت. هەست دەکەیت، وەک چۆن خووی نهێنی زادەی چەپاندنی سێکسییە، توندڕەویی ئایینیش زادەی چەپاندنی سیاسییە. **هەست دەکەیت ئینسان پێویستە بێدەنگ بێت، دەبێت تەنیا ئەو وەختە بدوێ کە شتێکی پێیە بۆ گوتن دەلوێ.**

(*) علاء الأسواني، شيكاجو، الشركة المصرية للنشر العربي و الدولي، دار الشروق، الطبعة الثامنة ٢٠٠٧ القاهرة.